

Predmet C-592/23

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

26. rujna 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

6. rujna 2023.

Tužitelji:

LK

AK

Tuženik:

Volkswagen AG

Predmet glavnog postupka

Plaćanje iznosa od 20 532 eura uvećanog za kamate i troškove u zamjenu za povrat vozila zbog postojanja zabranjenog poremećajnog uređaja odnosno naknada štete

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije i Pravilnika UNECE-a br. 83; članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 2. točku 6. Provedbene uredbe (EZ) br. 692/2008 i odjeljak 3.13.4. Priloga III. toj uredbi (u vezi s člankom 3. točkom 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007) tumačiti na način da je uređaj za kontrolu onečišćenja (kontrolni program za regeneraciju katalizatora za sakupljanje u ciklusu

pripreme), koji se smatra sustavom za stalnu regeneraciju jer regeneracija (postupak čišćenja) nastupa najmanje jednom tijekom ispitivanja tipa 1, a uređaj se već jednom regenerirao tijekom ciklusa pripreme vozila (pretkondicioniranje), poremećajni uređaj u smislu članka 3. točke 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007?

2. (a) Treba li članak 5. stavak 2. točku (c) Uredbe (EZ) br. 715/2007 (u vezi s člankom 3. točkom 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007, kao i člankom 2. točkom 6. Provedbene uredbe (EZ) br. 692/2008 i odjeljkom 3.13.4. Priloga III. toj uredbi) tumačiti na način da je takav poremećajni uređaj (eventualno) dopušten jer su u osnovi ispunjeni uvjeti u mjerodavnom postupku ispitivanja emisija?

(b) Treba li članak 5. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 715/2007 (u vezi s člankom 3. točkom 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007, kao i člankom 2. točkom 6. Provedbene uredbe (EZ) br. 692/2008 i odjeljkom 3.13.4. Priloga III. toj uredbi) tumačiti na način da je takav poremećajni uređaj (eventualno) dopušten ako je učinak povezan s emisijama koji uređaj pokazuje u postupku ispitivanja (homologacijsko ispitivanje) u 80 % slučajeva prisutan i u uobičajenim uvjetima uporabe (u stvarnom načinu rada)?

3. Treba li stavak 2.20. Pravilnika UNECE-a i stavak 3. Priloga 13. tom pravilniku (u vezi s odjeljkom 3.13.1. Priloga III. Provedbenoj uredbi (EZ) br. 692/2008 i člankom 2. točkom 6. te uredbe) tumačiti na način da je odredba iz druge rečenice stavka 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a, u skladu s kojom se prekidač (za sprečavanje ili omogućavanje procesa regeneracije) smije upotrijebiti tijekom ciklusa pretkondicioniranja samo kako bi se spriječila regeneracija, relevantna isključivo za poseban postupak ispitivanja u skladu s Prilogom 13. Pravilniku UNECE-a, a time i za ispitivanje emisija vozila sa sustavom periodične regeneracije, ali ne i za vozilo sa sustavom za stalnu regeneraciju?

Navedene odredbe prava Zajednice

Uredba Komisije (EZ) br. 692/2008 od 18. srpnja 2008. o provedbi i izmjeni Uredbe (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća o homologaciji motornih vozila s obzirom na emisije iz lakih osobnih i teretnih vozila (Euro 5 i Euro 6) i dostupnosti podataka za popravke i održavanje vozila, članak 2. točka 6. te odjeljci 3.13.1. i 3.13.4. Priloga III.

Uredba (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007. o homologaciji tipa motornih vozila u odnosu na emisije iz lakih osobnih i gospodarskih vozila (Euro 5 i Euro 6) i pristupu podacima za popravke i održavanje vozila, članak 3. točka 10. te članak 5. stavak 1. i članak 5. stavak 2. točka (c)

Navedene nacionalne odredbe

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Opći građanski zakonik) (ABGB), članak 874. i članak 1295. stavak 2.

Navedene odredbe međunarodnog prava

Pravilnik br. 83 Gospodarske komisije za Europu Ujedinjenih naroda (UNECE) – Jedinstvene odredbe o homologaciji vozila s obzirom na emisiju onečišćujućih tvari u skladu s uvjetima za motorna goriva; stavak 2.20. i stavak 3. Priloga 13.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelji su 3. travnja 2015. od trgovca motornim vozilima po kupovnoj cijeni od 26 100 eura kao novo vozilo kupili osobno vozilo VW Golf Sportsvan Lounge BMT TDI DSG koje je proizveo tuženik. Vozilo je opremljeno motorom tipa EA 288 (EU-6 NSC) i na njega se primjenjuje norma za emisije EU 6. Zbog njegove konstrukcijske i programsko-tehničke opremljenosti na taj motor ne odnose se problemi u vezi s vrijednostima NOx serije motora EA 189 (EU 5). Za vozilo i dalje vrijedi EU homologacija tipa.
- 2 U vozilo je za pročišćavanje ispušnih plinova ugrađen niskotlačni sustav povrata ispušnih plinova (niskotlačni EGR sustav). Sustav za povrat ispušnih plinova upotrebljava se za smanjenje emisije dušikovih oksida u unutrašnjosti motora. Kad je riječ o vanjskim temperaturama, značajka vozila je temperaturni okvir od – 24 stupnja Celzija do + 70 stupnjeva Celzija. Implementacija tog temperaturnog okvira tehnički je neophodna za trajnost ventila EGR-a, hladnjaka EGR-a i poklopca hladnjaka EGR-a, kao i za filter dizelskih čestica i turbopuhalo.
- 3 U tom je pogledu nesporno da pritom nije riječ o poremećajnom uređaju koji je u smislu članka 5. stavka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 715/2007 u svakom slučaju (neovisno o pitanju zaštite motora u konkretnom pojedinačnom slučaju) zabranjen jer je u funkciji veći dio godine zbog prevladavajućih vanjskih temperatura.
- 4 Zbog kontinuiranog smanjenja povrata ispušnih plinova unutar temperaturnog okvira nužno se povećavaju vrijednosti NOx koje nastaju u unutrašnjosti motora. Kako bi se ta emisija onečišćujućih tvari održala što nižom, u vozilo je ugrađen katalizator za sakupljanje NOx (NSC). Taj katalizator može kemijski pohraniti od 50 do 70 % dušikovih oksida tijekom normalne vožnje. Kako bi održao svoju funkcionalnost, mora se redovito regenerirati izgaranjem. Regeneracija traje otprilike od 3 sekunde do 10 sekundi i ovisno o proizvođaču nastupa tijekom uporabe u različitim intervalima od otprilike od 5 do 10 kilometara. U slučaju spornog vozila regeneracija nastupa otprilike svakih 5 kilometara, odnosno kada je katalizator potpuno zasićen. Tijekom regeneracije kratkotrajno se povećava (u trajanju od 3 sekunde do 10 sekundi) emisija NOx.

- 5 U sporno vozilo implementirano je pretkondicioniranje s prepoznavanjem radnih krivulja. Taj kontrolni program prepoznaje kada se vozilo priprema za mjerenje ispušnih plinova na ispitnom uređaju. U tom slučaju regeneracija se pokreće neovisno o kilometraži prijedenoj od posljednje regeneracije i neovisno o stupnju zasićenosti katalizatora. Posljedica toga je da stvarni ciklus ispitivanja uvijek započinje s regeneriranim katalizatorom.
- 6 Prilikom ispitivanja vrijednosti ispušnih plinova na ispitnom uređaju u skladu s ispitnim zahtjevima Unije standardnim ciklusom ispitivanja (Novi europski ciklus vožnje) (NEDC) simulira se određeno ponašanje vozila u vožnji koje odgovara fazama ubrzanja, konstantne vožnje i usporavanja u gradskom i izvangradskom području u trajanju od 1180 sekundi i na udaljenosti od otprilike 11 kilometara. Zbog pretkondicioniranja tijekom simulirane vožnje na udaljenosti dužoj od 11 kilometara do regeneracije katalizatora i s time povezanog kratkotrajnog porasta onečišćujućih tvari uvijek dolazi dva, a nikada tri puta. To ne odgovara uvijek procesima u stvarnom načinu rada jer se vožnja duža od 11 kilometara može započeti i s gotovo zasićenim katalizatorom. Isključivo matematički gledano, u stvarnom načinu rada s intervalima regeneracije od 5 kilometara na udaljenosti od 11 kilometara regeneracija nastupa 2,2 puta. Bez prepoznavanja radne krivulje tijekom pretkondicioniranja u jednom ciklusu ispitivanja regeneracija može nastupiti i tri puta, odnosno isključivo matematički gledano u jednom od pet slučajeva.
- 7 Tužitelji su (prije svega) zahtijevali plaćanje iznosa od 20 532 eura uvećanog za kamate i troškove u zamjenu za povrat vozila. Tvrdili su da je motor opremljen zabranjenim poremećajnim uređajem.
- 8 Prvostupanjski sud djelomično je prihvatio tužbeni zahtjev. Smatrao je da se u predmetnom motoru tipa EA 288 nije nalazio zabranjeni poremećajni uređaj. Međutim, implementirano prepoznavanje radne krivulje (pretkondicioniranje) na ispitnom uređaju treba ocijeniti drukčije jer razlika između regeneracije u ispitnom načinu rada, s jedne strane, i u stvarnom načinu rada, s druge strane, što je razlika koja je neovisna o ponašanju u vožnji, ne služi sprečavanju opasnosti, čak i ako se ništa ne „isključuje” s isključivo tehničkog aspekta.
- 9 Žalbeni sud u cijelosti je odbio tužbeni zahtjev. Smatrao je da nije riječ o zabranjenom poremećajnom uređaju.
- 10 Ako se razmatra zasebno, program za pretkondicioniranje može se smatrati (zabranjenim) poremećajnim uređajem jer se regeneracijom katalizatora prije ispitivanja parametar sustava za kontrolu emisije mijenja tako da se time „može” smanjiti njegova učinkovitost. Međutim, smanjenje u tom smislu uopće nije nužno jer regeneracija katalizatora stvarno može nastupiti i na kraju posljednje vožnje koja se odvila prije ispitivanja, tako da sljedeća stvarna vožnja također započinje s pročišćenim katalizatorom, što odgovara ispitnoj vožnji nakon pretkondicioniranja na ispitnom uređaju. U tom slučaju uvjeti su potpuno jednaki uvjetima tijekom ciklusa ispitivanja jer svaki ciklus započinje s pročišćenim katalizatorom.

- 11 Međutim, u pravnom pogledu odlučujuće je to što se u skladu s člankom 2. točkom 6. Provedbene uredbe primjenjive na predmetni slučaj (u vezi s odjeljkom 3.13. Priloga III. toj uredbi i stavkom 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a) predviđaju i sustav periodične regeneracije i sustav za stalnu regeneraciju, pri čemu za potonji sustav nije potreban poseban postupak ispitivanja. Te odredbe pokazuju da je implementacija takvih sustava dopuštena, što osobito vrijedi za regeneraciju u okviru pripreme vozila za ciklus ispitivanja sve dok sljedeća regeneracija nastupi najmanje jednom tijekom ispitivanja. Regeneracijom tijekom pretkondicioniranja osigurava se da se u ciklusu ispitivanja uz emisije koje se pritom ispuštaju ne zabilježe druge vrijednosti NOx koje su pohranjene u katalizatoru iz prethodne vožnje jer bi se time iskrivile izmjerene vrijednosti.
- 12 Tužitelji su protiv te odluke podnijeli reviziju kojom traže prihvaćanje tužbenog zahtjeva.
- 13 U odgovoru na reviziju tuženik zahtijeva da se odbije pravni lijek suprotne stranke i, podredno, da se odbaci.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 14 Tužitelji prigovaraju da su programirana dva poremećajna uređaja, odnosno jedan koji ovisi o temperaturi i, istodobno, uređaj koji ovisi o ispitnom uređaju odnosno stvarnom načinu rada. Tvrde da su dovedeni u zabludu namjernom manipulacijom tuženikovih zastupnika, zbog čega imaju pravo na naknadu štete naturalnom restitucijom. Tuženik ima i deliktну odgovornost zbog nanošenja štete protivno moralu društva.
- 15 Tuženik je odgovorio da u predmetni motor tipa EA 288 nije ugrađen (zabranjeni) poremećajni uređaj. Raspon temperatura u temperaturnom okviru stoga je toliko širok da povrat ispušnih plinova u Austriji funkcionira u potpunosti. Kako bi se postigle usporedive mjerne vrijednosti, prepoznavanje radne krivulje tijekom pretkondicioniranja dovodi do toga da regeneracija katalizatora za sakupljanje NOx koja inače redovito nastupa svakih 5 kilometara nastupi tijekom pretkondicioniranja kako bi stvarni ciklus ispitivanja bio reprezentativan.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 16 U revizijskom postupku sporno je pitanje je li implementirano pretkondicioniranje s prepoznavanjem radne krivulje (kontrolni program za regeneraciju katalizatora u ciklusu pripreme) zabranjeni poremećajni uređaj u smislu članka 3. točke 10. u vezi s člankom 5. Uredbe (EZ) br. 715/2007.
- 17 1.1. Prvo pitanje odnosi se na to može li sustav za stalnu regeneraciju (za razliku od sustava za regeneraciju koji radi samo periodično) uopće biti poremećajni uređaj. Naime, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) smatra da je

pretkondicioniranje o kojem je riječ sustav za stalnu regeneraciju. U skladu s utvrđenjima, u pogledu sustava za stalnu regeneraciju ispunjeni su i uvjeti iz članka 2. točke 6. Provedbene uredbe i uvjeti iz odjeljka 3.13.4. Priloga III. toj uredbi.

- 18 1.2. U članku 2. točki 6. Provedbene uredbe (koji je sadržajno istovjetan stavku 2.10. prvoj rečenici Pravilnika UNECE-a) definira se sustav periodične regeneracije. Na tu odredbu nadovezuje se odjeljak 3.13.4. Priloga III. Provedbenoj uredbi, pri čemu prva rečenica odgovara drugoj rečenici iz stavka 2.10. Pravilnika UNECE-a. Drugom rečenicom (koja je sadržajno istovjetna trećoj rečenici iz stavka 2.10. Pravilnika UNECE-a) sustav za stalnu regeneraciju definira se kao poseban oblik sustava periodične regeneracije te se propisuje da za sustav za stalnu regeneraciju nije potreban poseban postupak ispitivanja.
- 19 Stoga treba napraviti razliku između sustava periodične regeneracije i sustava za stalnu regeneraciju. Sustav za stalnu regeneraciju poseban je po tome što regeneracija nastupa najmanje jednom tijekom ispitivanja tipa 1, a uređaj se već jednom regenerira tijekom ciklusa pripreme vozila.
- 20 Odredba u skladu s kojom za sustav za stalnu regeneraciju nije potreban poseban postupak ispitivanja znači da ne treba primijeniti stavak 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a (u vezi s odjeljkom 3.13.1. Priloga III. Provedbenoj uredbi). Postupak ispitivanja u skladu sa stavkom 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a primjenjuje se stoga samo na vozila sa sustavom periodične regeneracije, ali ne i na vozila sa sustavom za stalnu regeneraciju. Te veze nedvojbeno su potvrđene stavkom 2.20. Pravilnika UNECE-a (odnosno njegovim sadržajno istovjetnim odredbama). Ondje se izričito utvrđuje da se Prilog 13. Pravilniku UNECE-a ne primjenjuje na sustave za stalnu regeneraciju. Stoga se na sustav za stalnu regeneraciju primjenjuje postupak ispitivanja u skladu s Prilogom 4.a Pravilniku UNECE-a. U tom slučaju ispušni plinovi mjere se samo u stvarnom ciklusu ispitivanja. Suprotno tomu, u slučaju sustava periodične regeneracije postoje dodatni ciklusi ispitivanja (ciklus pripreme, ciklus regeneracije).
- 21 1.3. Na temelju pravne fikcije iz druge rečenice odjeljka 3.13.4. Priloga III. Provedbenoj uredbi, u skladu s kojom se opisani posebni oblik sustava periodične regeneracije smatra sustavom za stalnu regeneraciju, treba pretpostaviti da je sustav regeneracije stalno (neprekidno) u funkciji kad je riječ o ispitivanju u uporabi (na ispitnom uređaju). Prilikom mjerenja ispušnih plinova stoga treba zanemariti kontrolu procesa regeneracije, tako da prema mišljenju Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud) valja polaziti od nepromjenjivog (ujednačenog) rada (i učinka) motora koji je relevantan za mjerenje.
- 22 Ako se zbog opisane pravne fikcije ujednačeni rad motora primjenjuje za ispitivanje u uporabi, to treba primijeniti i kad je riječ o stvarnom načinu rada jer je relevantna usporedba sa stvarnim načinom rada (s nepovoljnim pravnim posljedicama u slučaju promjena povezanih s emisijama) moguća samo ako su

postignuti isti početni uvjeti u pogledu funkcioniranja sustava za kontrolu emisije. Zbog toga je u slučaju sustava za stalnu regeneraciju i za stvarni način rada logično pretpostaviti postojanje sustava regeneracije koji je neprekidno u funkciji.

- 23 To znači da se sustavom za stalnu regeneraciju ne aktivira, modificira, usporava ni ne deaktivira funkcija nijednog dijela sustava za kontrolu emisije, čime se smanjuje učinkovitost sustava za kontrolu emisije u stvarnom načinu rada. Ako se slijedi taj pristup, takav sustav za stalnu regeneraciju nije poremećajni uređaj u smislu članka 3. točke 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007.
- 24 2.1. Pitanja 2. (a) i (b) odnose se na postojanje opravdanja, čak i ako treba pretpostaviti postojanje poremećajnog uređaja.
- 25 2.2. Člankom 5. stavkom 2. točkom (c) Uredbe (EZ) br. 715/2007 predviđa se izričito opravdanje ako su unatoč poremećajnom uređaju u osnovi ispunjeni uvjeti za određeni postupak ispitivanja. Odjeljkom 3.13.4. Priloga III. Provedbenoj uredbi izričito se predviđa primjena pretkondicioniranja (kontrolni program za regeneraciju katalizatora u ciklusu pripreme) i propisuje da se pod određenim uvjetima, koji su ispunjeni u predmetnom slučaju, sustav regeneracije smatra sustavom za stalnu regeneraciju, što dovodi do toga da treba provesti ispitivanje tipa 1. U skladu s tim, uvjetima ispitivanja koji su sporni u ovom slučaju za primjenjivost određenog homologacijskog ispitivanja (tip 1) zahtijeva se da regeneracija uređaja za kontrolu onečišćenja (katalizatora) nastupi najmanje jednom tijekom ciklusa pripreme. Ako je taj uvjet propisan normama za mjerodavan postupak ispitivanja, trebaju biti ispunjeni i uvjeti za primjenu iznimke u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom (c) Uredbe (EZ) br. 715/2007.
- 26 2.3. U skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 715/2007, sastavnim dijelovima koji bi mogli utjecati na emisije treba osigurati da je vozilo i u uobičajenoj uporabi u skladu s Uredbom (EZ) br. 715/2007, dakle osobito treba poštovati granične vrijednosti. Sud je u tom pogledu u točki 99. presude u predmetu C-693/18, CLCV, odlučio da članak 3. točku 10. Uredbe (EZ) br. 715/2007 treba tumačiti na način da je softver koji mijenja razinu emisije vozila s obzirom na uvjete vožnje koje utvrdi i koji jamči poštovanje ograničenja emisija samo ako ti uvjeti odgovaraju uvjetima koji se primjenjuju tijekom postupaka homologacije poremećajni uređaj, čak i ako se poboljšanje učinkovitosti sustava za kontrolu emisije na *ad hoc* osnovi može primijetiti i u uobičajenim uvjetima uporabe vozila. To *a contrario* znači da poremećajni uređaj treba biti dopušten ako je emisija koja je prisutna u ciklusu ispitivanja uglavnom ili u većini slučajeva prisutna i u stvarnom načinu rada.
- 27 To je slučaj u pogledu pretkondicioniranja koje treba ocijeniti. U skladu s utvrđenjima, regeneracija nastupa dva puta tijekom stvarnog ciklusa ispitivanja, dok u stvarnom načinu rada, isključivo matematički gledano, u zadanim intervalima regeneracije od 5 kilometara na udaljenosti od 11 kilometara (usporedivoj s ciklusom ispitivanja) regeneracija nastupa 2,2 puta. U stvarnom načinu rada regeneracija u skladu s tim može nastupiti i tri puta, i to, isključivo

matematički gledano, u jednom od pet slučajeva. Slijedom toga, u stvarnom načinu rada (u usporedbi s ispitivanjem u uporabi) uopće se ne može pretpostaviti postojanje regeneracija koje redovito nastupaju tri puta. Točno je da su, ovisno o razini napunjenosti katalizatora, takve regeneracije moguće, ali su regeneracije koje nastupaju dva puta puno češće jer do njih dolazi, naime, u 80 % slučajeva. U većini slučajeva katalizator se stoga regenerira i u stvarnom načinu rada, i to tako da su uvjeti isti kao u ciklusu ispitivanja.

- 28 Ako uređaj za kontrolu onečišćenja (katalizator) u 80 % slučajeva u stvarnom načinu rada ima isti učinak kao tijekom ispitivanja u uporabi, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) smatra da ne može biti riječ o tome da se smanjenje emisija može uočiti samo djelomično i u stvarnom načinu rada.
- 29 3. Treće pitanje odnosi se na prigovor tužiteljâ da pretkondicioniranje nije sustav za stalnu regeneraciju jer se postojeći prekidač za sprečavanje ili omogućavanje procesa regeneracije upotrebljava tijekom ciklusa pripreme kako bi se pokrenula regeneracija katalizatora, a ne samo kako bi se ona spriječila. To je zabranjeno u skladu sa stavkom 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a (vidjeti također stavak 3.2.3.).
- 30 Točno je da se stavak 3. Priloga 13. Pravilniku UNECE-a primjenjuje na sustav periodične regeneracije (s posebnim postupkom ispitivanja u skladu s Prilogom 13. Pravilniku UNECE-a), ali ne i na sustav za stalnu regeneraciju (ispitivanje tipa 1 u skladu s Prilogom 4.a Pravilniku UNECE-a). Naime, kad je riječ o sustavu za stalnu regeneraciju, odjeljkom 3.13.4. Priloga III. Provedbenoj uredbi (koji je sadržano istovjetan stavku 2.20. trećoj rečenici Pravilnika UNECE-a) izričito se predviđa da regeneracija katalizatora mora nastupiti najmanje jednom i tijekom ciklusa pripreme. Namjerno pokretanje regeneracije, zbog čega stvarni ciklus ispitivanja započinje s praznim katalizatorom, stoga je propisano i nije štetno.